

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 22 lipca 2019 r.

Pozycja 34

WYROK

z dnia 26 czerwca 2019 r.

Sygn. akt K 8/17*

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Michał Warciński – przewodniczący
Grzegorz Jędrejek
Zbigniew Jędrzejewski – sprawozdawca
Julia Przyłębska
Wojciech Sych,

po rozpoznaniu w trybie art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.), na posiedzeniu niejawnym w dniu 26 czerwca 2019 r., wniosku Prokuratora Generalnego o zbadanie zgodności:

- 1) art. 523 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 521 § 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej,
- 3) art. 529 ustawy powołanej w punkcie 1, rozumianego w ten sposób, że dopuszczalne jest wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej
– z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

o r z e k a:

1) art. 523 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia

* Sentencja została ogłoszona dnia 8 lipca 2019 r. w Dz. U. poz. 1255.

kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

2) art. 521 § 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej,

3) art. 529 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej,

– są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072 oraz z 2019 r. poz. 125) umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W piśmie z 8 czerwca 2017 r., Prokurator Generalny (dalej także: Prokurator) wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niekonstytucyjności trzech norm wywiedzionych z przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.; dalej: kodeks postępowania karnego albo k.p.k.).

W każdym z przywołanych zarzutów wzorcem kontroli był art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji.

Wnioskodawca zakwestionował więc zgodność z Konstytucją:

1) art. 523 § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

2) art. 521 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej oraz

3) art. 529 k.p.k. rozumiany w ten sposób, że dopuszczalne jest wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Odnosząc się do pierwszego zarzutu, Prokurator wyjaśnił, że w wyniku zmiany kodeksu postępowania karnego, dokonanej ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 437, ze zm.), ustawodawca rozszerzył w art. 523 § 3 k.p.k. dopuszczalność wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w porównaniu z poprzednim stanem prawnym. Strona postępowania, oprócz generalnej podstawy kasacyjnej (art. 523 § 1 k.p.k.), nie jest więc ograniczona przed-

miotowo w zakresie wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania.

Istotą pierwszego zarzutu było więc stwierdzenie, że art. 523 § 3 k.p.k., ze względu na to, że nie rozróżnia podstaw umorzenia postępowania warunkujących możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego – wbrew Konstytucji – dopuszcza kasację z uwagi na umorzenie postępowania spowodowane zastosowaniem aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, a zatem pozwala poddać kontroli Sądu Najwyższego decyzję wydaną w tym zakresie przez najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej.

W stosunku do drugiego zarzutu, wnioskodawca wskazał, że art. 521 § 1 k.p.k. został wprowadzony do kodeksu postępowania karnego jako swoisty „wentyl bezpieczeństwa”, umożliwiający wniesienie kasacji przez podmioty kwalifikowane – wymienione w tym przepisie – których nie dotyczą ograniczenia w zakresie podstaw kasacji oraz terminu jej wniesienia, przewidziane dla stron. Zgodnie z art. 521 § 1 k.p.k., Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, a także Rzecznik Praw Obywatelskich mogą wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie. Organy te mogą skarżyć wyroki i kończące postępowanie postanowienia sądowe, które uzyskały prawomocność bez postępowania odwoławczego (w sądzie pierwszej instancji) oraz orzeczenia, które uprawomocniły się w drugiej instancji. Przysługuje im też prawo wniesienia kasacji nadzwyczajnej od prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie przygotowawcze.

Kasacja wniesiona przez podmioty wymienione w art. 521 § 1 k.p.k. musi spełniać wymagania wynikające zwłaszcza z art. 523 § 1 i art. 526 § 1 k.p.k. Podmioty uprawnione do wniesienia kasacji nadzwyczajnej nie są jednak limitowane ograniczeniem wynikającym z art. 523 § 2 i 3 k.p.k., co zostało *expressis verbis* wyrażone w art. 523 § 4 pkt 2 k.p.k. Mogą zatem zaskarżyć kasacją nadzwyczajną każde prawomocne orzeczenie sądu kończące postępowanie, bez ograniczeń przedmiotowych, a jedynie z uwzględnieniem ograniczenia czasowego w wypadku kasacji na niekorzyść oskarżonego (zob. art. 524 § 3 k.p.k.).

Argumenty na poparcie dwóch powyższych zarzutów zostały przedstawione przez Prokuratora Generalnego łącznie. Prokurator stwierdził, że wykładnia art. 139 Konstytucji zobowiązuje sąd – w sytuacji gdy akt łaski został zastosowany przez Prezydenta Rzeczypospolitej jeszcze przed prawomocnym skazaniem – do zakończenia postępowania. Nie przesądza jednak, w jakiej formie powinno nastąpić to zakończenie.

Wnioskodawca podkreślił, że wydana przez sąd decyzja procesowa o umorzeniu postępowania z powodu zastosowania przez Prezydenta Rzeczypospolitej prawa łaski nie może być kontrolowana w żadnym trybie, w tym w trybie nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja, gdyż prowadziłoby to wprost do kontroli prerogatywy prezydenckiej. Tymczasem prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, jaką jest prawo łaski, nie może kontrolować żaden organ władzy publicznej, w tym organ władzy sądowniczej. Prokurator zaznaczył, że prawo łaski jest uprawnieniem prezydenckim o szczególnym charakterze, niemieszczącym się w żadnej głównej funkcji państwowej, wyrażonej w art. 10 Konstytucji. Nie mieści się w zakresie ani władzy wykonawczej (bo nie ma nic wspólnego z działalnością organów sprawujących tę władzę), ani władzy sądowniczej (nie przesądza o winie i o karze), ani też władzy ustawodawczej (nie dochodzi tu do wydania aktu o charakterze generalno-abstrakcyjnym). Prezydent Rzeczypospolitej, stosując prawo łaski, w sposób bezpośredni nie ingeruje w sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, gdyż akt łaski jest pozaprocesową korekturą sytuacji osoby ulaskawionej. Dlatego też skoro zadaniem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 175 ust. 1 i art. 177 Konstytucji), a akt łaski do nich nie należy, to nieuprawnione jest dokonywanie jego oceny przez władzę sądowniczą. Ocenianie, kwestionowanie czy ograniczanie prezydenckiego prawa łaski przez władzę sądowniczą oznacza bowiem działanie wbrew normie określonej w art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji.

Zdaniem Prokuratora, konstytucyjne kompetencje każdej władzy publicznej – w tym władzy sądowniczej – powinny być interpretowane w sposób zapewniający adekwatność ich treści do nadrzędnej zasady podziału władzy, która jest konsekwencją zasady demokratycznego państwa prawnego.

Ponadto Prokurator stwierdził, że możliwość wniesienia kasacji, na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego, w sytuacji umorzenia postępowania z powodu aktu łaski Prezydenta Rzeczypospolitej prowadziłaby do niedopuszczalnej na gruncie prawa konstytucyjnego sytuacji kontroli kompetencji głowy państwa unormowanej Konstytucją – wyłącznie na podstawie aktu niższego rzędu, jakim jest kodeks postępowania karnego.

Analizując zarzut trzeci, Prokurator stwierdził, że art. 529 k.p.k. określa okoliczności, które nie stanowią przeszkody do wniesienia i rozpoznania kasacji na korzyść oskarżonego. Ustawodawca, wprowadzając możliwość wniesienia kasacji na korzyść oskarżonego pomimo zaistnienia przesłanek określonych w art. 529 k.p.k., stworzył oskarżonemu szansę na orzeczenie o charakterze rehabilitacyjnym. Wnioskodawca zwrócił jednak uwagę, że art. 529 k.p.k. ma w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaloną wykładnię *a contrario*, z którą związane są wątpliwości odnoszące się do dopuszczalności wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego przy spełnieniu wszystkich przesłanek określonych w tym przepisie, w szczególności przesłanki odnoszącej się do aktu łaski.

Prokurator wyjaśnił, że zagadnienie stosowania argumentacji „z przeciwności” w odniesieniu do przewidzianej w art. 529 k.p.k. przesłanki aktu łaski wywołało w doktrynie dyskusje, w wyniku których zaprezentowano przeciwstawne poglądy. Według pierwszego poglądu zastosowanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej aktu łaski nie stoi na przeszkodzie – przy jednoczesnym spełnieniu innych warunków dopuszczających kasację – wniesieniu i uwzględnieniu kasacji na niekorzyść oskarżonego (skazanego). Pogląd ten oparty został na twierdzeniu, że z tego, iż wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie akt łaski, nie można wnioskować *a contrario*, że akt ten stoi na przeszkodzie wniesieniu i rozpoznaniu tego nadzwyczajnego środka na niekorzyść oskarżonego. Przesłanki wymienione w art. 529 k.p.k., w tym akt łaski, zostały w tym przepisie wskazane dla uniknięcia zarzutu, że wniesienie i rozpoznanie kasacji przy spełnieniu tych przesłanek jest bezprzedmiotowe. Zatem ograniczenie wniesienia i rozpoznania kasacji na niekorzyść oskarżonego z powodu przesłanek określonych w art. 529 k.p.k., w tym w szczególności aktu łaski, musiałoby być *expressis verbis* wyrażone w ustawie.

Zgodnie z drugim poglądem, wykładnia *a contrario* art. 529 k.p.k. w odniesieniu do przesłanki aktu łaski jest w pełni uzasadniona i to bez względu na sposób zastosowania prawa łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Stanowisko to opiera się na twierdzeniu, że dopuszczenie do korektury zaskarżonego orzeczenia na niekorzyść oskarżonego, choć uprzednio zastosowano w stosunku do niego akt łaski, nie jest uzasadnione, gdyż oznaczałoby nie tylko korekturę zaskarżonego orzeczenia, ale także korekturę decyzji Prezydenta Rzeczypospolitej o skorzystaniu z prawa łaski. To znaczy, że wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego po zastosowaniu wobec niego aktu łaski jest – według drugiego z prezentowanych poglądów – niedopuszczalne, gdyż zmierzałoby pośrednio do zakwestionowania słuszności tego aktu, do czego żaden organ nie jest uprawniony. Zwolennicy drugiego stanowiska zauważają jednak, że wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego po zastosowaniu wobec niego aktu łaski jest zależne od treści decyzji Prezydenta Rzeczypospolitej o zastosowaniu prawa łaski, które może dotyczyć jedynie niektórych rozstrzygnięć zawartych w zaskarżonym orzeczeniu. Akt łaski dotyczący części orzeczenia (niektórych zawartych w nim rozstrzygnięć) nie stoi na przeszkodzie wniesieniu kasacji na niekorzyść oskarżonego w stosunku do pozostałej części tego orzeczenia.

Prokurator miał świadomość, że literalna treść art. 529 k.p.k. jest zgodna z Konstytucją. Praktyka nadała jednak temu przepisowi również takie brzmienie, że wywodzona z niego

treść normatywna budzi zastrzeżenia konstytucyjne. Chodzi tu o wykładnię, według której możliwe jest wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Zdaniem Prokuratora, z uwagi na to, że Sąd Najwyższy jest jedynym sądem, który decyduje ostatecznie o przyjęciu do rozpoznania i rozpoznaniu kasacji, uchwała składu siedmiu sędziów SN z 31 maja 2017 r., sygn. akt I KZP 4/17, może być uznana za przyjęcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego takiej wykładni art. 529 k.p.k.

Prokurator powtórzył, że prerogatywa Prezydenta Rzeczypospolitej, jaką jest prawo łaski, nie może podlegać kontroli żadnej władzy – w tym władzy sądowniczej. Wobec tego art. 529 k.p.k. przez to, że wynika z niego norma stanowiąca, iż dopuszczalne jest wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, jest niezgodna z przepisami Konstytucji.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: RPO, Rzecznik) w piśmie z 6 lipca 2017 r. zgłosił udział w postępowaniu i 19 lipca 2017 r. zajął stanowisko, że postępowanie w sprawie badania zgodności art. 523 § 3 i art. 521 § 1 k.p.k. we wskazanym we wniosku zakresie podlega umorzeniu z uwagi na zbędność wydania orzeczenia, a postępowanie w sprawie badania zgodności art. 529 k.p.k. podlega umorzeniu ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

Zdaniem Rzecznika, art. 144 ust. 3 Konstytucji odczytywać należy jako brak obowiązku Prezydenta Rzeczypospolitej uzyskania podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty) dla ważności aktów tam wymienionych. Nie można jednak z tego przepisu wywodzić normy, jakoby prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej pozostawały poza wszelką właściwością jakichkolwiek organów Państwa Polskiego.

Oceniając problem konstytucyjny z punktu 1 *petitum* wniosku, Rzecznik uznał go za teoretyczny, gdyż zastosowanie prawa łaski nie jest przesłanką umorzenia postępowania. RPO oparł swoje twierdzenie na tezie, że prawo łaski może być skutecznie wykonane dopiero po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego. W tym momencie nie można już umorzyć postępowania, zostało ono zakończone, a znaczenie aktu łaski sprowadza się do darowania kary i „puszczenia w niepamięć” czynu sprawcy. Zdaniem RPO, nie jest możliwe zaistnienie okoliczności wskazanych w punkcie 1 *petitum* wniosku, a więc nie można podzielić stanowiska, że z tak przedstawionego teoretycznego stanu prawnego wynikała niekonstytucyjność jakiegokolwiek faktycznie obowiązującego przepisu. Z tego względu wydanie orzeczenia przez TK w tym zakresie jest zbędne.

W odniesieniu do zarzutu niekonstytucyjności art. 521 § 1 k.p.k., Rzecznik wyjaśnił, że wnioskodawca dążył do stwierdzenia niekonstytucyjności tego przepisu w zakresie, w jakim – zgodnie z jego stanowiskiem – dopuszcza on wniesienie kasacji na niekorzyść, po skorzystaniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej z prawa łaski, w stosunku do oskarżonego.

W ocenie Rzecznika, Sąd Najwyższy nie może uwzględnić kasacji na niekorzyść sprawcy wniesionej po skorzystaniu przez Prezydenta z prawa łaski, chyba że dotyczy ona czynów nieobjętych aktem łaski. Problem przedstawiony w punkcie 3 *petitum* wniosku jest jedynie teoretyczny. Powyższy pogląd nie jest jednak powszechnie akceptowany w doktrynie. Rzecznik przypomniał, że wnioskodawca wskazał także takie stanowiska, które opowiadają się za możliwością wniesienia kasacji na niekorzyść sprawcy także po skorzystaniu przez Prezydenta z prawa łaski. Zdaniem RPO, nawet gdyby zaakceptować takie rozumienie art. 529 k.p.k., to skorzystanie przez Prezydenta z prawa łaski nie stanowi sposobu prawomocnego zakończenia postępowania, jest bowiem stosowane na późniejszym etapie. Kasacja określona w art. 521 § 1 k.p.k. nie byłaby zatem skierowana przeciwko prezydenckiemu aktowi łaski, lecz przeciwko poprzedzającemu go prawomocnemu orzeczeniu sądu. Dla rozpoznania takiej

kasacji pozostawałyby więc irrelewantne kwestie związane z ewentualną prawidłowością lub nieprawidłowością dokonania aktu łaski. Byłyby one poza zakresem rozpoznania kasacji przez Sąd Najwyższy. W tym kontekście ewentualne kwestionowanie w kasacji wniesionej na niekorzyść sprawcy prawidłowości dokonania aktu łaski byłoby bezprzedmiotowe. Wobec tego Rzecznik uznał, że problem konstytucyjny wskazany przez skarżącego należy uznać za teoretyczny, a postępowanie przed TK w tym zakresie winno zostać umorzone z uwagi na zbędność wydania orzeczenia.

W odniesieniu do zarzutu dotyczącego art. 529 k.p.k. Rzecznik przypomniał, że zgodnie z wykładnią literalną tego przepisu, akt łaski nie stoi jedynie na przeszkodzie wniesieniu kasacji na korzyść oskarżonego, *a contrario* w wypadku wydania aktu łaski niedopuszczalne jest wniesienie kasacji na niekorzyść. Obecny stan prawny jest zatem zbieżny z tym, do którego dąży wnioskodawca. Zdaniem RPO, wnioskodawca dąży do interpretacji prawa przez TK, a takiej kompetencji ten organ nie posiada. Rozstrzygnięcie co do wykładni art. 529 k.p.k. należy do Sądu Najwyższego. Wydanie orzeczenia jest zatem niedopuszczalne.

3. Marszałek Sejmu w piśmie z 19 lipca 2017 r. zajął stanowisko, że:

1) art. 523 § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta, gdyż dopuszcza on jedynie kontrolę sądowego stosowania prawa, a nie kontrolę aktu łaski, będącego prerogatywą Prezydenta, jest zgodny z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji;

2) art. 521 § 1 k.p.k. rozumiany w ten sposób, że nie dopuszcza możliwości wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta, jest zgodny z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji;

3) art. 529 k.p.k. rozumiany w ten sposób, że nie dopuszcza wniesienia i rozpoznania kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta, jest zgodny z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji.

Marszałek stwierdził, że treść zaskarżonych przez Prokuratora Generalnego przepisów kodeksu postępowania karnego powinna być odczytywana w ścisłym związku z przepisami Konstytucji, zwłaszcza z art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji, z uwzględnieniem tego, że Konstytucja determinuje ostateczny kształt norm dekodowanych na podstawie kodeksu postępowania karnego.

Marszałek Sejmu podzielił stanowisko Prokuratora Generalnego co do sposobu rozumienia przepisów Konstytucji, wskazanych we wniosku jako wzorce kontroli. W szczególności podtrzymał wszystkie ustalenia Prokuratora Generalnego odnośnie do charakteru prawa łaski jako prerogatywy prezydenckiej i wszystkich cech tej instytucji prawnej. W inny jednak sposób odniósł wskazane wzorce do kwestionowanych przez wnioskodawcę norm prawnych.

Jeśli chodzi o art. 523 § 3 k.p.k., Marszałek Sejmu podzielił stanowisko Prokuratora Generalnego, że przepis ten, nie rozróżniając podstaw umorzenia postępowania, warunkujących możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego, dopuszcza wniesienie takiej kasacji z uwagi na umorzenie postępowania spowodowane zastosowaniem aktu łaski przez Prezydenta. Nie zgodził się jednak z tym, że art. 523 § 3 k.p.k. pozwala poddać kontroli Sądu Najwyższego decyzję wydaną w tym zakresie przez najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej. Zdaniem Marszałka, wysnuwaniu takiego wniosku sprzeciwia się konstytucyjnoprawna natura prawa łaski oraz konstytucyjnie określony zakres władzy sądowniczej. Treści te nie mogą być ignorowane podczas odczytywania art. 523 § 3 k.p.k. Konstytucyjnoprawna natura prawa łaski Prezydenta Rzeczypospolitej oraz ukształtowany na gruncie Kon-

stytucji zakres władzy sądowniczej stają się tutaj wiążącymi wyznacznikami zakresu treściowego analizowanego przepisu kodeksu postępowania karnego.

Według Marszałka Sejmu, przedmiotem kontroli kasacyjnej mogą być jedynie rozstrzygnięcia sądu (sądowa praktyka stosowania prawa) z kategorięcznym wyłączeniem kontroli kasacyjnej samego aktu łaski. Uwzględniając konieczność odczytywania art. 523 § 3 k.p.k. w sposób wyżej wskazany i biorąc pod uwagę, że takiemu jego odczytywaniu w żadnym razie nie sprzeciwia się jego literalne brzmienie, Marszałek uznał dany przepis za zgodny z przywołanymi wzorcami kontroli.

Zdaniem Marszałka Sejmu, niezasadne jest twierdzenie, że art. 521 § 1 k.p.k. dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta. Takiemu rozumieniu art. 521 § 1 k.p.k. sprzeciwia się konstytucyjnoprawna natura prawa łaski i konstytucyjnie określony zakres władzy sądowniczej. Nie mogą być one ignorowane podczas wykładni art. 521 § 1 k.p.k.

Według Marszałka Sejmu, przedmiotem kontroli kasacyjnej mogą być w takim wypadku jedynie rozstrzygnięcia sądu, z kategorięcznym wyłączeniem kontroli kasacyjnej samego aktu łaski. Wskazana przez Marszałka wykładnia art. 521 § 1 k.p.k. powoduje, że przepis ten jest zgodny z przywołanymi wzorcami kontroli.

Marszałek Sejmu w odniesieniu do art. 529 k.p.k. również stwierdził, że niewłaściwa jest wykładnia, zgodnie z którą przepis ten dopuszcza wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Według Marszałka Sejmu, przedmiotem kontroli kasacyjnej mogą być w takim wypadku jedynie rozstrzygnięcia sądu, z kategorięcznym wyłączeniem kontroli kasacyjnej samego aktu łaski. Zdaniem Marszałka, wykładnia art. 529 k.p.k. pozostaje w zgodzie z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji.

Marszałek Sejmu podkreślił też, że wnioskiem Prokuratora Generalnego objęto normy, które w kształcie wskazanym przez wnioskodawcę nie mogą być zrekonstruowane na podstawie przepisów prawa polskiego, przede wszystkim z uwagi na konstytucyjnoprawną naturę prawa łaski Prezydenta, z jednej strony, oraz z uwagi na konstytucyjnie ukształtowany zakres władzy sądowniczej i istotę kontroli kasacyjnej – jako instrumentu kontroli praktyki sądowego stosowania prawa, a nie praktyki korzystania z prerogatyw przez Prezydenta – z drugiej strony. Prawidłowe rozumienie przepisów stanowiących przedmiot wniosku, uwzględniające przede wszystkim związaną konstytucyjnoprawną naturę prawa łaski jako prerogatywy Prezydenta, wyklucza dopuszczalność kasacyjnej kontroli aktu łaski, jako prerogatywy Prezydenta, i ogranicza kontrolę kasacyjną jedynie do sądowej praktyki stosowania prawa. Jako takie, musi prowadzić do wniosku, że przepisy stanowiące przedmiot wniosku są zgodne ze wskazanymi wzorcami kontroli.

II

Art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.) dopuszcza możliwość rozpoznania wniosku na posiedzeniu niejawnym, jeżeli pisemne stanowiska wszystkich uczestników postępowania oraz pozostałe dowody zgromadzone w sprawie stanowią wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia. Trybunał uznał, że w niniejszej sprawie spełniona została powyższa przesłanka.

III

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Przedmiot kontroli i problem konstytucyjny.

Przedmiotem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w niniejszej sprawie były art. 521 § 1, art. 523 § 3 i art. 529 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.; dalej: kodeks postępowania karnego, k.p.k.). Wnioskodawca nie zakwestionował jednak ich literalnego brzmienia, ale podniósł zarzuty konstytucyjne dotyczące norm wywodzonych z poszczególnych przepisów kodeksu postępowania karnego. Zakres zaskarżenia w każdym wypadku dotyczy relacji między postępowaniem karnym określonym w k.p.k. a aktem łaski Prezydenta Rzeczypospolitej wynikającym z Konstytucji.

Według kolejności wynikającej z *petitum* wniosku, pierwszy zarzut dotyczy art. 523 § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Przepis, z którego wyinterpretowano skarżoną normę, stanowi, że „Kasację na niekorzyść można wnieść jedynie w razie niewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania”.

W drugim punkcie *petitum* wnioskodawca zaskarżył art. 521 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Wskazany przepis brzmi: „Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, a także Rzecznik Praw Obywatelskich może wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie”.

Ostatnia zakwestionowana przez wnioskodawcę norma odnosi się do art. 529 k.p.k. rozumianego w ten sposób, że dopuszczalne jest wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Zgodnie zaś z art. 529 k.p.k., „Wniesieniu i rozpoznaniu kasacji na korzyść oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wykonanie kary, zatarcie skazania, akt łaski ani też okoliczność wyłączająca ściganie lub uzasadniająca zawieszenie postępowania”.

Problemy konstytucyjne dotyczące wyżej określonych norm odnoszą się praktycznie do jednego problemu konstytucyjnego, a mianowicie ingerencji ustawodawcy za pomocą kwestionowanych rozwiązań prawnych w konstytucyjne prawo łaski, będące prerogatywą Prezydenta Rzeczypospolitej, poprzez którą dokonywana jest ocena aktu łaski przez sąd.

Należy przy tym mieć na uwadze, że nietrafne są argumenty Rzecznika Praw Obywatelskich, który uznał, że wskazane przez wnioskodawcę problemy konstytucyjne mają charakter teoretyczny, bo teoretyczne są skarżone normy. Nie jest prawdą, że nie można mówić o umorzeniu postępowania karnego w związku z zastosowaniem aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, gdyż akt taki stosuje się już po zakończeniu tego postępowania. W wyroku z 17 lipca 2018 r., sygn. K 9/17 (OTK ZU A/2018, poz. 48), Trybunał stwierdził, że: „Brzmienie art. 139 Konstytucji wskazuje wprost, iż Prezydent może skorzystać z prawa łaski, w tym także dokonać aktu abolicji indywidualnej”. W sentencji tego wyroku TK wprost orzekł, że określone przepisy proceduralne „w zakresie, w jakim nie czynią aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego, są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”.

Trybunał Konstytucyjny mając na uwadze, że jest związany sentencją wyroku o sygn. K 9/17, uwzględnił wynikające z niej treści podczas rozpoznawania niniejszej sprawy.

2. Wzorzec kontroli.

Wnioskodawca jako wzorce kontroli do każdego z trzech zarzutów wskazał te same przepisy konstytucyjne. Były to art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji. Ze sposobu ujęcia wzorca wynika, że punktem odniesienia podczas oceny konstytucyjności powinien być przede wszystkim art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji, a pozostałe wzorce należy wykorzystać pomocniczo do dekodowania treści wynikającej z wzorca głównego. Trybunał Konstytucyjny zauważył, że w uzasadnieniu wniosku nie zostało szczegółowo wyjaśnione znaczenie wzorca wynikającego z art. 7 Konstytucji. Dlatego też przede wszystkim rozpatrzony został zarzut oparty na naruszeniu art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 10 Konstytucji. Ze względu na to, że Trybunał orzekł o niekonstytucyjności wszystkich kwestionowanych norm prawnych, zbędne było analizowanie naruszenia zasady legalizmu wynikającej z art. 7 Konstytucji. Postępowanie w tym zakresie zostało umorzone.

Stosowanie prawa łaski określonego w art. 139 Konstytucji jest prerogatywą Prezydenta Rzeczypospolitej, o czym świadczy art. 144 ust. 3 pkt 18 Konstytucji. Zagadnienie prerogatyw Prezydenta Rzeczypospolitej było już kilkakrotnie przedmiotem wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego, który wyjaśniał znaczenie kontrasygnaty, a w ten sposób odnosił się do roli aktów Prezydenta Rzeczypospolitej, które jej nie wymagają. W wyroku z 23 marca 2006 r. o sygn. K 4/06, Trybunał stwierdził, że: „Kontrasygnata jest instytucją konstytucyjną, a więc ustawa zwykła nie może określać, które akty urzędowe podlegają współpodpisaniu, ani też nie może stanowić, które zwolnione są z tego wymogu (...). Kontrasygnata nie jest czynnością ceremonialną, lecz konstrukcją, która służy wzięciu przez Prezesa Rady Ministrów – który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem – odpowiedzialności politycznej za akt Prezydenta, który nie odpowiada parlamentarnie za swoją decyzję” (OTK ZU nr 3/A/2006, poz. 32).

Art. 144 ust. 3 Konstytucji, który określa instytucję prerogatyw, jest jednym z głównych przepisów kształtujących ustrojową pozycję Prezydenta Rzeczypospolitej w systemie konstytucyjnych organów państwa. Trybunał przypomniał, że przepis ten wyznacza zakres uprawnień Prezydenta realizowanych poza systemem kontroli politycznej Sejmu. Akty wydawane w ramach prerogatyw Prezydenta mają charakter władczy (zob. wyrok TK z 11 września 2017 r., sygn. K 10/17, OTK ZU A/2017, poz. 64).

Z orzecznictwa Trybunału wynika, że realizacja prerogatyw Prezydenta Rzeczypospolitej nie może sprowadzać pozycji Prezydenta Rzeczypospolitej tylko do roli „notariusza” potwierdzającego podejmowane gdzie indziej decyzje (zob. postanowienie TK z 23 czerwca 2008 r., sygn. Kpt 1/08, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 97).

Wskazane cechy prerogatywy nie znaczą jednak, że korzystając z nich, Prezydent Rzeczypospolitej może działać całkowicie dowolnie. Prezydent Rzeczypospolitej, podobnie jak każdy inny organ władzy publicznej, jest związany zasadami i wartościami wyrażonymi w Konstytucji, nad której przestrzeganiem, zgodnie z art. 126 ust. 2 Konstytucji, ma obowiązek czuwać. Sposób realizacji kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej może być dookreślony w ustawach, jednak pod warunkiem zachowania wyrażonej w art. 8 ust. 1 Konstytucji zasady nadrzędności Konstytucji (zob. wyrok TK z 5 czerwca 2012 r., sygn. K 18/09, OTK ZU nr 6/A/2012, poz. 63). Nie jest jednak możliwa modyfikacja tych kompetencji ani wprowadzenie mechanizmu ich weryfikacji w akcie podkonstytucyjnym.

Przypominając ustalenia wynikające z dotychczasowego orzecznictwa, należy wskazać, że prawo łaski jest prerogatywą prezydencką, a zatem aktem niewymagającym dla swojej ważności kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów. Trybunał zwrócił uwagę, że „do czasu ingerencji ustrojodawcy, nie jest możliwa ani modyfikacja tej kompetencji Prezydenta, ani wprowadzenie mechanizmu jej weryfikacji w akcie podkonstytucyjnym albo w orzecznictwie sądów i trybunałów” (wyrok o sygn. K 9/17).

W kontekście wynikającej z art. 10 Konstytucji zasady podziału i równowagi władzy, należy stwierdzić, że akt abolicji indywidualnej nie stanowi nieuzasadnionego wkroczenia w sferę zastrzeżoną dla władzy sądowniczej. W tym zakresie Trybunał Konstytucyjny potwierdza swoje stanowisko wyrażone w wyroku z 17 lipca 2018 r. o sygn. K 9/17, że:

- Prezydent nie jest ani „najwyższym sędzią”, ani też w żadnej mierze nie sprawuje wymiaru sprawiedliwości,
- Prezydent nie uchyla ani nie zmienia zapadłego wyroku pierwszej instancji, nie kwestionuje jego prawidłowości ani nie podważa poczynionych w nim ustaleń,
- Prezydent nie rozstrzyga o winie ani nie neguje zasadności skazania, nie zmienia również kwalifikacji prawnej zarzucanego czy przypisanego czynu,
- abolicja indywidualna nie pozbawia sądów kompetencji w zakresie sprawowania wymiaru sprawiedliwości (art. 175 ust. 1 Konstytucji), ponieważ kompetencja ta nie oznacza, że w każdym wypadku sprawa musi zakończyć się prawomocnym wyrokiem,
- abolicja indywidualna rozumiana jako negatywna przesłanka procesowa nie oznacza ograniczenia prawa do sądu. Postępowanie przed sądem, zarówno karnym jak i cywilnym, nie w każdym wypadku musi zakończyć się wydaniem wyroku w sprawie. Prawo do sądu nie oznacza, że sąd musi wydać wyrok. Umorzenie postępowania (zarówno karnego jak i cywilnego) nie stanowi ograniczenia prawa do sądu. Taką ujemną przesłankę procesową stanowi m.in. akt abolicji indywidualnej.

Rekonstruując wzorzec kontroli w niniejszej sprawie, należy zatem stwierdzić, że punktem odniesienia oceny zgodności z Konstytucją kwestionowanych norm kodeksu postępowania karnego było konstytucyjne prawo łaski ujęte jako prerogatywa Prezydenta Rzeczypospolitej, która nie może być modyfikowana aktami podkonstytucyjnymi (tj. przez władzę ustawodawczą i inne podmioty stanowiące prawo) ani przez działalność władzy sądowniczej, ani przez inne organy władzy wykonawczej.

3. Ocena konstytucyjności.

Trybunał Konstytucyjny, analizując kwestionowane normy kodeksu postępowania karnego, stwierdził, że naruszyły one przepisy dotyczące konstytucyjnego prawa łaski, w taki sposób, że dopuściły, by w systemie prawnym funkcjonowały normy wywodzone z tych przepisów, które umożliwiają poddanie sądowej kontroli prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej.

3.1. Zarzuty dotyczące kasacji zwyczajnej (art. 523 § 3 k.p.k.) i kasacji nadzwyczajnej (art. 521 § 1 k.p.k.) odnoszą się do dopuszczalności wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Mając na względzie poczynione ustalenia na temat charakteru aktu Prezydenta Rzeczypospolitej, jakim jest prawo łaski, Trybunał stwierdził, że jeśli sąd umarza postępowanie z powodu zastosowanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej łaski (gdyż jest to ujemna przesłanka procesowa), niezgodna z Konstytucją jest norma, która dopuszcza weryfikację tego rodzaju rozstrzygnięcia przez pryzmat charakteru aktu łaski zastosowanego jako forma abolicji indywidualnej. Akt podkonstytucyjny nie może uprawniać innego organu do kształtowania prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej określonej w Konstytucji. Wskazana norma stanowi naruszenie zasady podziału władzy i jest nieuprawnioną ingerencją ustawodawcy w sferę władzy Prezydenta jako najwyższego reprezentanta państwa. Należy w tym miejscu przypomnieć stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, który w postanowieniu z 11 marca 2008 r., sygn. akt II SAB/Wa 21/08 (Lex nr 1058454) stwierdził, że w zakresie stosunków Prezydenta Rzeczypospolitej z wymiarem sprawiedliwości, Prezydent reali-

zuje funkcje najwyzszego reprezentanta panstwa i gwaranta ciaglosci wladzy, a nie organu administracji publicznej.

Trybunal Konstytucyjny zgadza sie ze stanowiskiem wnioskodawcy, ktore znajduje potwierdzenie w dotychczasowym orzecznictwie TK, ze Prezydent, stosujac prawo laski, w sposob bezposredni nie ingeruje w sprawowanie wymiaru sprawiedliwosci, gdyz akt laski jest pozaprocesowa korektura sytuacji osoby ulaskawionej. Dlatego tez zasadny jest kolejny argument, ze skoro zadaniem sadow jest wymierzanie sprawiedliwosci (art. 175 ust. 1 i art. 177 Konstytucji), a akt laski nim nie jest, to nieuprawnione jest dokonywanie jego oceny przez wladze sadownicza. Skarzone normy wywiedzione z kodeksu postepowania karnego, umożliwiajace poddanie ocenie, kwestionowanie lub ograniczanie prezydenckiego prawa laski przez wladze sadownicza, naruszaja Konstytucje. Mozliwosci wniesienia kasacji, na podstawie przepisow kodeksu postepowania karnego, w sytuacji umorzenia postepowania z powodu aktu laski Prezydenta Rzeczypospolitej prowadzi do niedopuszczalnej kontroli wylacznie na podstawie aktu podkonstytucyjnego kompetencji glowy panstwa uregulowanych w Konstytucji.

3.2. W wypadku art. 529 k.p.k., Trybunal uznal za niekonstytucyjna te norme wywiedziona ze wskazanego przepisu, dzieki ktorej dopuszczalne bylo wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarzonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidlowosc zastosowania aktu laski przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Literalne brzmienie przepisu nie budzi watpliwosci konstytucyjnych. W orzecznictwie Sadu Najwyzszego reprezentowane jest stanowisko, ze o ile wykonanie kary, zatarcie skazania, akt laski oraz okolicznosci wykluczajace sciganie lub uzasadniajace zawieszenie postepowania nie stanowia przeszkody do rozpoznania kasacji na korzyść, o tyle stoją na przeszkodzie wniesieniu kasacji na niekorzyść, co winno prowadzić do pozostawienia kasacji bez rozpoznania (zob. np. uchwała SN z 12 lutego 1992 r., sygn. akt I KZP 40/91, OSNKW nr 5-6/1992, poz. 31; postanowienia SN z: 3 kwietnia 1996 r., sygn. akt II KKN 4/96, Lex nr 50508; 20 czerwca 2006 r., sygn. akt II KK 295/05, Lex nr 193052; 28 marca 2007 r., sygn. akt IV KK 434/06, Lex nr 475361; 8 października 2013 r., sygn. akt III KK 44/13, Lex nr 1403981; 28 października 2013 r., sygn. akt III KK 144/13, Lex nr 1385442; 11 grudnia 2013 r., sygn. akt IV KK 337/13, Lex nr 1403902).

W praktyce ukształtowała się również taka wykładnia art. 529 k.p.k., według której możliwe jest wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarzonego, gdy w kasacji zakwestionowano prawidlowosc zastosowania aktu laski przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Potwierdzeniem tego jest w szczególności uchwała SN z 31 maja 2017 r., sygn. akt I KZP 4/17 (OSNKW nr 7/2017, poz. 37 i przywołana tam literatura oraz orzecznictwo), w której Sąd Najwyższy uznał, że norma wynikająca z art. 529 k.p.k. dotycząca aktu laski nie stanowi blokady procesowej przy kasacyjnym orzekaniu na niekorzyść w sytuacji, gdy prawo laski byłoby zastosowane przed uprawomocnieniem się orzeczenia. Takie ujęcie normy stało się przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego.

W ocenie TK, uchwały Sadu Najwyzszego mają szczególne znaczenie w kształtowaniu rozumienia norm prawnych. Powinny być one brane pod uwagę podczas wykładni norm prawnych (zob. wyrok TK z 27 października 2010 r., sygn. K 10/08, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 81 i przywołane tam orzecznictwo). Trybunal wskazywał, że interpretacja przepisu dokonana przez Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów jest wykładnią operacyjnie powszechną, przyjmowaną przez pozostałe składy Sadu Najwyzszego, a *de facto* również inne sądy i uczestników obrotu cywilnoprawnego (zob. wyrok TK z 28 października 2003 r., sygn. P 3/03, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 82).

Trybunal przypomniał też, że „jeżeli określony sposób rozumienia przepisu ustawy utrwalił się już w sposób oczywisty, a zwłaszcza jeśli znalazł jednoznaczny i autorytatywny

wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego bądź Naczelnego Sądu Administracyjnego, to należy uznać, że przepis ten – w praktyce swego stosowania – nabrał takiej właśnie treści, jaką odnalazły w nim najwyższe instancje sądowe naszego kraju” (wyrok TK z 28 października 2003 r., sygn. P 3/03; zob. również wyroki TK z: 8 maja 2000 r., sygn. SK 22/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 107; 6 września 2001 r., sygn. P 3/01, OTK ZU nr 6/2001, poz. 163; 28 stycznia 2003 r., sygn. SK 37/01, OTK ZU nr 1/A/2003, poz. 3; 3 czerwca 2008 r., sygn. K 42/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 77). Trybunał Konstytucyjny uznaje, że normatywną treść przepisu nadawać może także sposób jego stosowania. Ukształtowany w procesie stosowania prawa określony sposób rozumienia przepisu odbiegać może dalece od literalnego brzmienia, jakie nadał mu prawodawca.

Wobec tego, że Sąd Najwyższy jest jedynym sądem, który decyduje ostatecznie o przyjęciu do rozpoznania i rozpoznaniu kasacji, uchwała składu siedmiu sędziów SN z 31 maja 2017 r., sygn. akt I KZP 4/17, może być uznana za przyjęcie w orzecznictwie autorytatywnej wykładni art. 529 k.p.k.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że norma wywiedziona z art. 529 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia i rozpoznania kasacji na niekorzyść oskarżonego, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej, narusza konstytucyjne przepisy dotyczące prawa łaski i podziału władzy. Umożliwia ona ocenę i zakwestionowanie prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej przez organy władzy sądowniczej. Wskazana norma powoduje, że akt o mocy prawnej niższej od Konstytucji (ustawa) może modyfikować bez konstytucyjnego upoważnienia treść przepisów Konstytucji, co jest sprzeczne z wynikającą z art. 8 ust. 1 zasadą nadrzędności Konstytucji.

Ze względu na powyżej wskazane okoliczności Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.